

Tomasz „Polimerek” Ganicz

Stowarzyszenie Wikimedia Polska

Wikipedia i inne projekty Wikimedia

Open content

Cztery zasady Stallmana:

1. ***Wolność dowolnego wykorzystania do własnych celów***
2. ***Wolność zbadania i własnej reinterpretacji sensu***
3. ***Wolność redystrybucji – również komercyjnej***
4. ***Wolność dowolnego modyfikowania***

Creative Commons License

Design Science License

Free Creations License, Free Art Licence

GNU Free Documentation License

Open Content License

Open Directory Project License

Open Gaming License

Open Publication License

Co to jest Wikipedia?

„Wyobraź sobie świat, w którym każda osoba na planecie ma dostęp do sumy wiedzy całej ludzkości. Do tego właśnie dążymy”

Jimmy „Jimbo” Wales – założyciel Wikipedii

- Encyklopedia bez ograniczeń papierowych odpowiedników
- Treść udostępniana na wolnej licencji (GNU FDL)
- Edytować może każdy, łatwa składnia, z poziomu przeglądarki

Początki

marzec 2000

Jimmy Wales i Larry Sanger zakładają projekt Nupedia

prior art.: Interpedia, Everything2, h2g2;

pisana przez ekspertów, 7-stopniowy peer-review, efekt: 24 artykuły gotowe, 74 w rozwoju, projekt zamknięto we wrześniu 2003 r.; licencja NOCL - później GNU FDL; Richard Stallman z FSF tworzy GNUpedię – mniej biurokracji, bardziej otwarta

15 stycznia 2001

uruchomienie Wikipedii

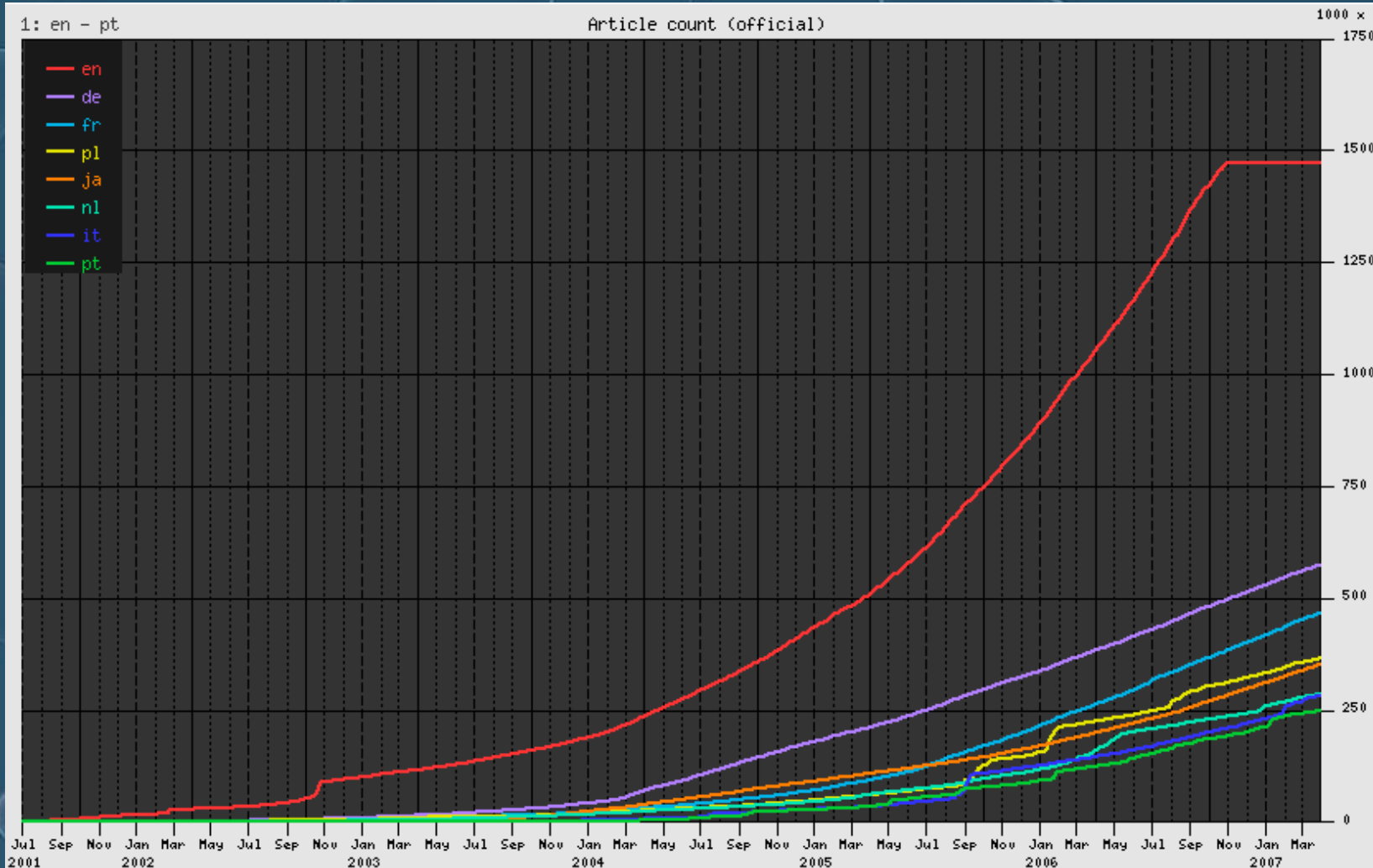
powstała z inicjatywy Larrego Sangera, łączy w sobie zalety Nupedii i GNUpedii, dodając jednocześnie mechanizmy WikiWikiWeb, Wikipedia powstaje początkowo w wersji angielskiej, później w wielu wersjach lokalnych

26 września 2001

polska wersja Wikipedii

Krzysztof Jasiutowicz i Paweł Jochym tworzą polski odpowiednik Wikipedii, początkowo jako PWES (Polska Wolna Encyklopedia Sieciowa), 12 stycznia 2002 staje się częścią międzynarodowej Wikipedii

Rozwój Wikipedii

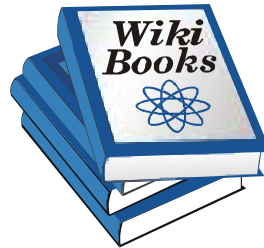
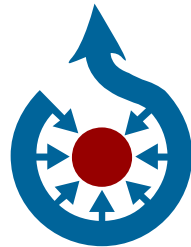

Wikipedia obecnie

- Ponad **360 000** artykułów w polskiej Wikipedii
- Niemal **1,7 miliona** artykułów w angielskiej Wikipedii
- Ponad **5,5 miliona** artykułów we wszystkich językach
- Ok. **1,5 mln.** mediów w Wikimedia Commons
- **250** wersji językowych
- **9.** pod względem popularności serwis w internecie (Alexa, 26 lutego 2007)
- Polska wersja – **4.** pod względem liczby artykułów
- Polska wersja – **9.** najczęściej odwiedzana strona WWW, **nr. 1** w kategorii „**edukacja**” (Internet Standard, 29 stycznia 2006)

Projekty siostrzane

cykiopedia działająca w technologii → wiki

Wikisłownik

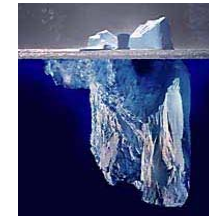
m. D. -a, N ~iem, blm:
wolny słownik działający w technologii wiki

wildin | a - ż. C. -ie, blm, bot.

WIKIPEDIA

WIKIMEDIA

Wikimedia Commons

- Uruchomione 7 września 2004
- Repozytorium mediów wspólne dla wszystkich projektów Wikimedia
  - Powstało w celu eliminacji dublowania zasobów między projektami – dzięki temu zdjęcie, mapa, czy inny typ zasobu są umieszczane w ramach projektu raz, a wykorzystywane wielokrotnie
- Aktualnie zawiera 1 468 103 pliki – wszystkie na wolnych licencjach
- Aktualnie szybszy rozwój niż Wikipedii anglojęzycznej

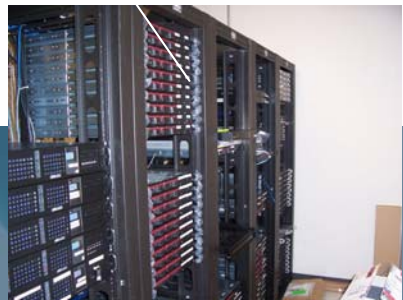
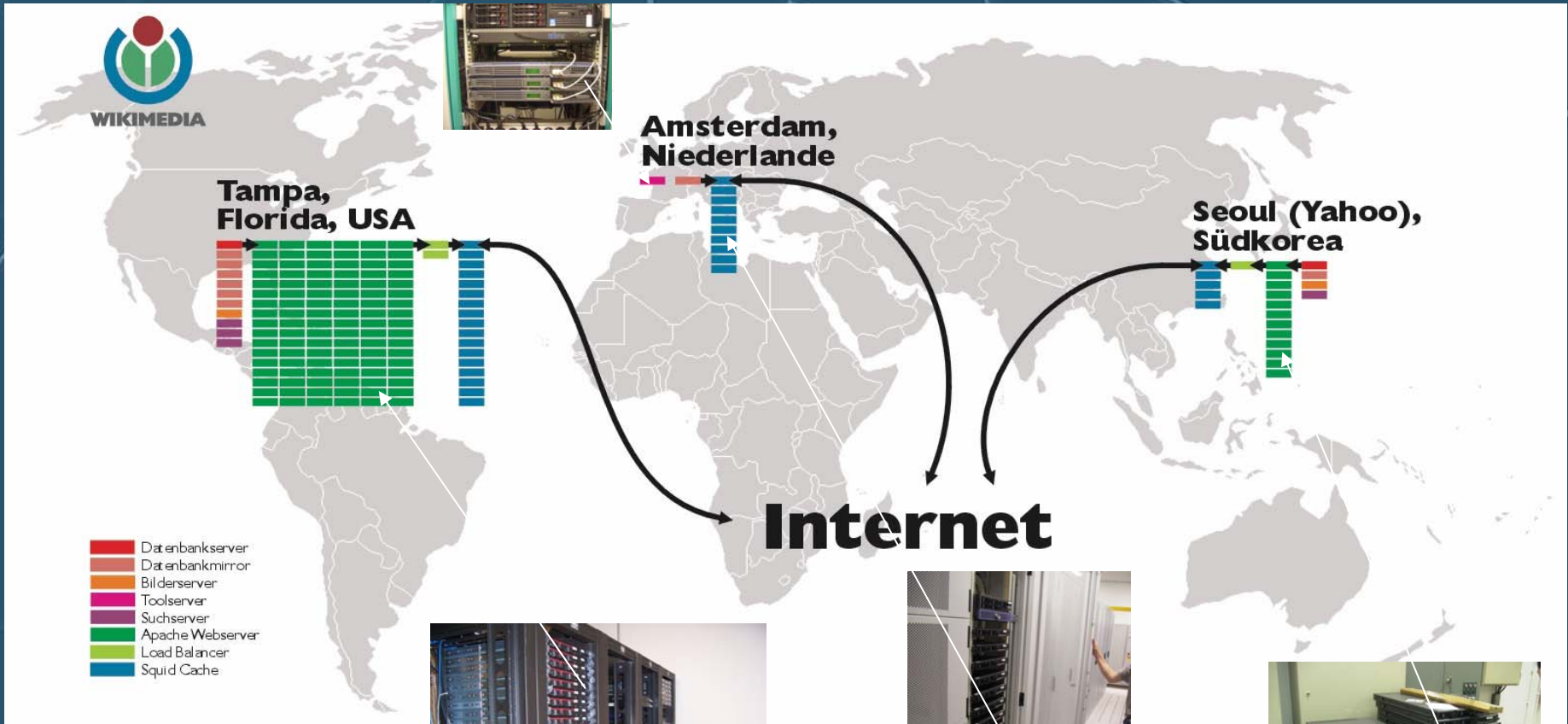
Oprogramowanie

- **MediaWiki** – rozbudowana aplikacja PHP działająca na bazie MySQL
- **Oprogramowanie bezpłatne** – licencja GNU GPL
- **Natychmiastowe edytowanie stron** – nie wymaga żadnych kwalifikacji – efekt widoczny natychmiast
- **Narzędzia komunikacyjne (strony dyskusyjne)** – integralny element oprogramowania
- Projekt **SourceForge.net** – jeden opłacany przez Fundację developer (Brion Vibber) + kilkuset wolontariuszy – reagują na potrzeby społeczności
- **Wikia**, **OmegaZ** i kilka innych firm – rozwija własne wersje MediaWiki

Serwery

Serwery, łącza, baza, zatrudnienie

- Ok. 150 serwerów – systematycznie wymienianych – planowane zakupy w I kwartale 2007: 280 000 USD – roczne zapotrzebowanie szacowane na ok. 1,5 mln USD w 2007 r.
- Łącza: Tampa: 200-350 Mbps, 1000-3000 połączeń/s – ok. 35 000 USD/miesiąc
- Wielkość bazy: „raptem” 1,5 TB – sam hosting bazy to niewielki koszt
- Zatrudnienie: 9 osób – CEO + 3 osoby w biurze na Florydzie, 2 „oficerów”, 4 techników i programistów
- i oczywiście tysiące wolontariuszy

Kto tym zarządza?

- **Fundacja Wikimedia** z siedzibą na Florydzie opłaca i zarządza siecią serwerów, w oparciu o które działa Wikipedia i inne projekty zrzeszone pod szyldem „Wikimedia”.
- **Fundacja Wikimedia** odpowiada też za prawne aspekty funkcjonowania projektów.
- Fundacja decyduje o **otwieraniu i zamykaniu** projektów.
- Fundacja **nie ingeruje bezpośrednio** w działanie projektów, chyba że projekt przechodzi kryzys lub są z nim jakieś prawne problemy; projekty są „samorządne”.
- Członkowie Rady Fundacji **wybierani są przez ogół społeczności** wszystkich projektów.
- **Oddziały lokalne** pełnią tylko rolę pomocniczą – są one niezależnymi bytami prawnymi, działającymi w oparciu o indywidualną umowę z Fundacją.
- **Wikimedia Polska** – stowarzyszenie liczące 61 członków – powstało w listopadzie 2005.

Budżet

- Środki na utrzymanie serwerów pochodzą głównie od **indywidualnych darczyńców** z całego świata. Część dochodów pochodzi od firm, które wykorzystują nazwę i logo Wikipedii.
- **Zbiórki pieniędzy** są organizowane z wykorzystaniem Wikipedii i innych projektów Wikimedia. Zbiórka świąteczna z 2007 r. przyniosła trochę ponad **1 mln USD** przychodu. Drugie tyle to pozostałe dochody – wystarczy to na ok. 6 miesięcy funkcjonowania.
- W przewidywalnej przyszłości **bankructwo nie grozi** – ale w dłuższej perspektywie potrzebna jest zmiana modelu budżetowania
- **Reklama na stronie Wikipedii?**

„Wartość” projektów

Teoretyczna wartość przestrzeni reklamowej:
ok. 50 mln USD/rok

Wartość całego projektu, jeśli by był firmą:
od 500 mln do 5 mld USD !!!!

Na zawartości projektów zarabiają inni...

- „Content” jest na GNU FDL – nie jest zatem własnością Fundacji – należy do całej ludzkości
- Jedynym **realnym kapitałem** Fundacji jest nazwa Wikipedii i jej zastrzeżone logo + serwery
- Liczne **forki i mirrory** zarabiają na reklamach, np.: encyklopedia.servis.pl
- Wersje na **PDA/Komórki**: np.: TomeRider – 25 \$ za 900 000 art.
- **Wikiready** – papierowe wyciągi z Wikipedii, np.: Wikipress – 9,99 EUR za książkę
- **Źródła słownikowe** – answers.com, ask.com, babylon, netsprint
- **CD/DVD** – w Polsce - Helion razem z Wikimedia Polska

5 Filarów Wikipedii

- Encyklopedyczność treści – zakaz „twórczości własnej”, weryfikowalność
- Neutralny punkt widzenia (nie mylić z „obiektywnym”)
- Wolne źródło wiedzy (licencja GFDL, nie naruszać praw autorskich)
- Wikietykieta (żadnych osobistych ataków, chłodne nastawienie)
- Brak sztywnych zasad (śmiało modyfikuj strony, otwartość)

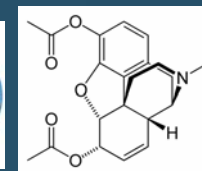

Wiedza jest procesem !

Wiedza to ciągły, społeczny proces dochodzenia do pewnych wniosków, które są uznawane za prawdziwe przez większość lub chociaż część ludzi.

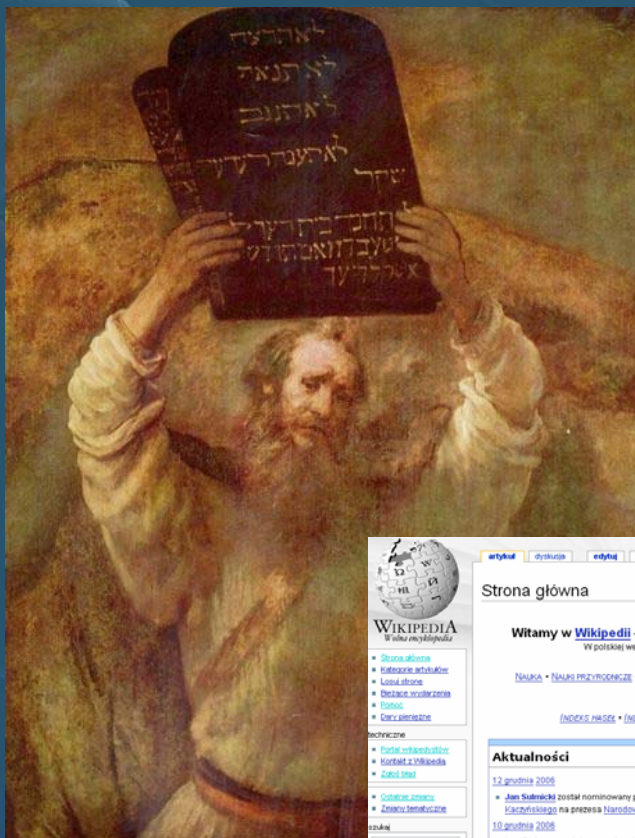
W przypadku wiedzy codziennej to jest dla każdego dość oczywiste – codziennie sami tworzymy nową wiedzę – np.: opowiadamy znajomym co widzieliśmy na ulicy, albo co nam przydarzyło się w szkole.

Stały proces tworzenia wiedzy mniej „codziennej” nie jest taki oczywisty dla wszystkich. Np. wiedza naukowa sprawia wrażenie danej raz na „zawsze”. W rzeczywistości jednak jest ona cały czas tworzona i zmieniana przez całą rzeszę naukowców, którzy ciągle się ze sobą spierają w różnych miejscach.

$$H(x) = \sum_{i=1}^n p(i) \log_r \frac{1}{p(i)} = - \sum_{i=1}^n p(i) \log_r p(i)$$

... Ludzie chcą ostatecznych prawd,
wrytych na kamiennych tablicach.

Strona główna

Witamy w **Wikipedii** – wolnej encyklopedii, którą każdy może redagować.

W polskiej wersji (uruchomionej [28 września 2001](#)) mamy już **324 472** hasła

[Nauka](#) • [Nauki przyrodnicze](#) • [Nauki społeczne](#) • [Nauki humanistyczne](#) • [Matematyka](#) • [Informatyka](#) • [Technika](#) • [Kultura](#) • [Religijnoznawstwo](#) • [Biografia](#) • [Turystyka](#)

[Indeks hasła](#) • [Indeks kategorii](#) • [Indeks biografii](#) • [Wszystkie hasła](#) • [Przebieg historii wiedzy](#)

Aktualności

12 grudnia 2006

- Jan Sudecki został nominowany przez prezydenta Lecha Kaczyńskiego na prezesa Narodowego Banku Polskiego. [Czas.pl](#)

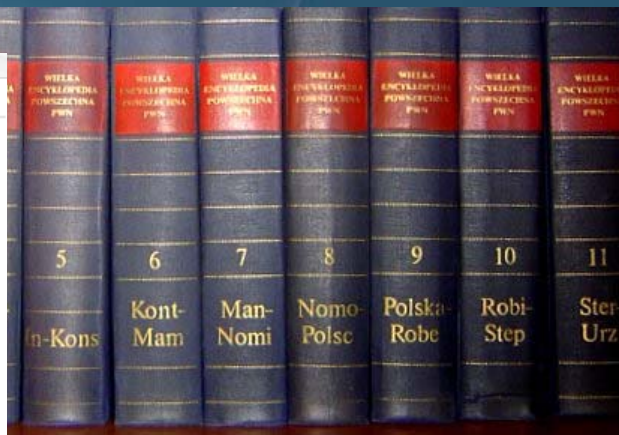
10 grudnia 2006

- Igni Smirnow został ponownie wybrany na prezydenta samorządowego [Nizhny Nowogorod](#), według sondaży zdobył ponad 80% głosów.
- Dwainanie medali zdobyła reprezentacja Polski w [mistrzostwach Europy w pływaniu na krótkim basenie](#). [Czas.pl](#)
- W wieku 91 lat zmarł były [chiński dyktator](#), [Augusto Pineschet](#). [Czas.pl](#)

Czy wiesz, że...

- W [Dąbrowie Leśnej](#) na terenie [Kamposkiego Parku Narodowego](#) powstała [Młocznia Kwalifera Dowodzenia](#) na wypadek wojny atomowej?
- Przekład [Marzani](#) jest jednym na świecie [kuchodarcem](#), który zagrał w oficjalnych rozgrywkach w pięciu różnych dziedzielniach?
- Postać [Wieny](#) przedstawiona na obrzeżu [Marziny](#) [Wieny](#) ma nieaktualnie długą szyję, a jej lewy bark ustawiony jest pod nieprawidłowym [anatomicznym](#) kątem?
- Używany przez [Hana Solo](#) pistolet laserowy "DL-44 Blaster" to pomalowany na czarno [Maver CME](#)?
- odniw w 1929 [Kodeks Paryski](#) opisuje religię i wierzenia

Beżące wyliczenia w Wikipedii w Wikinews
Aktualności sortować w Wikipedii w Wikinews

Wiedza stale się zmienia, nic dziwnego, że stale się nad nią dyskutuje...

Istnieją i będą istniały tematy kontrowersyjne, wymagające weryfikacji, niedostatecznie zbadane itd.

Różnica między Wikipedią i innymi źródłami jest taka, że Wikipedia jawnie przyznaje się do niedoskonałości. Wygląda to na piętnowanie samego siebie i rodzaj masochizmu – ale w rzeczywistości ukazuje prawdę o stanie nie tylko Wikipedii ale ogólnie ludzkiej wiedzy.

To jest tylko *zależek artykułu* związanego z *sportem*. Jeśli możesz, *rozbuduj go*.

Ten artykuł wymaga **dopracowania**.

Więcej informacji co należy poprawić, być może znajdziesz w [dyskusji tego artykułu](#) lub na [odpowiedniej stronie](#). W pracy nad artykułem należy korzystać z [zaleceń edycyjnych](#). Po naprawieniu wszystkich błędów można usunąć tę wiadomość.

Niektóre informacje zawarte w artykule wymagają **weryfikacji**.

Zajrzyj na stronę [dyskusji](#), by dowiedzieć się odnośnie jakich informacji pojawiły się wątpliwości.

Temat tego artykułu jest **kontrowersyjny** i może wywoływać **ostre dyskusje**. Zanim wykonasz jakąś istotną zmianę, przedyskutuj ją.

Ta informacja powinna trafić **wyłącznie** na strony dyskusji. W artykule wstaw szablon `{{subst:kontrowersyjny-info}}`

Czemu inne źródła nie mają takiego mechanizmu? Właściwie powinny mieć...

SAMOOBRONA URABIA ŚWIADKA AFERY

Prasa i polityka, w tym polityka i samoobrona i polityka. Samoobrona i polityka, polityka i samoobrona, samoobrona i polityka, polityka i samoobrona...

Niektóre informacje zawarte w artykule wymagają weryfikacji. Zarzyć na stronę [dnw.pl](#), by dowiedzieć się odnośnie jakich informacji pojawiły się wątpliwości.

Prezydent w rękach ZOMO

Prezydent w rękach ZOMO. Lech Kaczyński, prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, został otoczony przez funkcjonariuszy ZOMO...

Prezydent i premier uważają, że Wojciech Jaruzelski powinien stracić stopień. Będzie zdegradowany?

Wojciech Jaruzelski podzielił rząd. Premier Kaczyński chce pozbawić go stopnia generała, jednak sprzeciwia się temu szef MON Radosław Sikorski.

Prezydent i premier uważają, że Wojciech Jaruzelski powinien stracić stopień. Będzie zdegradowany? Władysław Bartoszewski, były premier, uważa, że Jaruzelski powinien zostać zrehabilitowany...

DZIS W NUMERZE: Spier o stadion. Ostrzeżenie dla Rosji. Drogę podzieli woły. Niemcy dilerzy kuszą Polaków gigantycznymi rabatami. Tanich aut szukaj za Odrą. Święta kredyty. Władysław Bartoszewski.

Archipelag. Gulag wraca. W Białymostku nie chcą się rozstać z cmentarzem. Władysław Bartoszewski - obywatel w rękach...

WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN SA

W encyklopedii [input type="text"] [input type="button" value="szukaj"] zaawansowane | jak szukać?

KSIEGARNIA ANEKSY ENCYKLOPEDIA POLSZCZYZNA TRANSLACJA O NAS

lista haseł [input type="text"] [input type="button" value="szukaj"] [input type="button" value="DOMOC"]

znajdź słowa: [input type="text"] [input type="button" value="szukaj"] zaczynające się od: [input type="text"] [input type="button" value="szukaj"]

kolarkstwo

kolarkstwo, sport rowerowy obejmujący: wyścigi rowerowe (k. szosowe — rozgrywane na trasie wyznaczonej na szosach lub ulicach, k. torowe — rozgrywane na specjalnych ovalnych torach tzw. wodorodkach, k. przełajowe — rozgrywane na trasach w trudnym, urozmaiconym terenie, k. górskie — rozgrywane na przełajowych trasach w trudnym, typowo górskim terenie), piłkę rowerową, polo rowerowe i k. akrobatyczne.

To jest tylko zrzutek artykułu związanego z sportem. Jeśli chcesz, rozbuduj go.

Polityka » str. 4

Nauka » str. 12

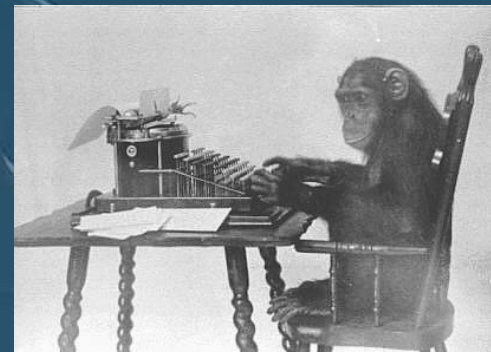
Wikipedia – miliony piszących małp?

Workers Vanguard nr 888, 16 marca 2007:
(przetłumaczone w Indymedia.pl, oraz „Wolne media”:

W okresie swego rewolucyjnego wzrostu burżuazja walczyła o wiedzę jako decydującą dla postępu ekonomicznego i jako broń przeciwko feudalnej klerykalnej tyranii. Encyklopedyści Diderota pomogli uzbroić ideologicznie wielką rewolucję francuską z lat 1789-93. Dziś kapitalizm w swej agonii stwarza barierę dla ekspansji środków produkcji, równocześnie wciągając kulturę z powrotem w nowe średniowiecze. [...] Wzrost wpływów Wikipedii pojawia się w okresie, kiedy edukacja publiczna jest rozbijana, a masy młodzieży z gett i slumsów gniją w dzisiejszych Bastyliach.

(...)

Kto edytuje?

- **Wikipedyści**
  - ok. 200 nowych dziennie
  - aktywni: ok. 2 tys. (edytują min. 5 razy w miesiącu)
  - bardzo aktywni ok. 350 (edytują min. 100 razy w miesiącu)
- **Wiek**
  - zakres: 10 -71
  - 50% 18-27 lat, 20% 28-37 lat, 20% 14-17 lat
- **Wykształcenie**
  - zakres: szkoła podstawowa – profesor belwederski
  - najliczniejszą grupę stanowią studenci i magistry
  - następnie uczniowie liceów, gimnazjów i doktorzy

Chciałbym być taką małpą

Komentarz do artykułu: „Małpy piszą Wikipedię”, zamieszczony w „Wolnych Mediach”, lenrock - 06.05.2007, godz. 13:00

ilość osób edytujących artykuły rzadko kiedy przekracza 5% . Z kolei 90% edycji robi garstka wikipedystów , czyli osób dla których to jest stałe hobby a tych to już jest naprawdę mało , powiedzmy najwyżej 1000 np na polską wersję językową. Reszta osób edytujących zazwyczaj dopisze 2-3 zdania do jakiegoś artykułu. Tak więc miliony małp, jest tak na prawdę garstką osób mocno oddanych sprawie i po kontakcie z tymi osobami jestem pewien że ich średnie IQ wynosi przynajmniej 120 :) . Tak więc chciałbym być taką małpą.

Przyczyny sukcesu...

- Każdy może edytować
- Każdy może na równych zasadach dołączyć – skrajny egalitaryzm
- Efekt wprowadzonych zmian widać natychmiast
- Zapewniona anonimowość
- Procedury rejestracyjne ograniczone do absolutnego minimum
- Poczucie udziału w przedsięwzięciu „rewolucjonizującym świat”
- Oprogramowanie wspiera powstawanie hierarchicznej społeczności
- Mechanizm uzależniania – trzeba pilnować „swoich” artykułów – spory i dyskusje wciągają
- „Role playing” – wewnętrzny świat niczym „Second Life”.

...są też przyczynami kłopotów

- Wandalizm
- Mistyfikacje
- Naruszenia neutralności
- Naruszenia praw autorskich
- Wiki-spamming, dzikie reklamy
- Wątpliwa encyklopedyczność niektórych treści
- Wykorzystanie do przeprowadzenia phishingu
- Konflikty wewnątrz społeczności
- Trudności w utrzymaniu ekspertów
- Charakter ciągłej „work-in-progress”

Zagrożenie: „cicha komercjalizacja”

- Dużo haseł o firmach (np.: seria o hipermarketach i centrach handlowych).
- Wstawki quasi-reklamowe do obszernych haseł na „ciekawe tematy” (np.: linki do haseł o programach antywirusowych w haśle o wirusach komputerowych).
- Linki zewnętrzne – zwłaszcza wplecione w tekst.
- Przez dobór tematów – vide hasła o telefonii komórkowej i VoiP.
- Teksty na tematy specjalistyczne pisane przez ludzi związanych z firmami – np.: o lekach.
- Przez systemowe wykorzystywanie informacji z jednego komercyjnego źródła (np.: konflikt między pdaclub.pl i hotspots.pl w haśle WiFi, albo między googlemaps, map24 i mapquestem).
- Wykorzystywanie Wikipedii jako medium „antyreklamy”.

Wnioski

- Wikipedia – największy zbiór treści open content na świecie
- Doskonały? – na pewno nie – trzeba z niej korzystać ostrożnie
- Naruszenia neutralności, hoaxy, niedokładne informacje
- Nie znajdziesz jednak nigdzie indziej bezpłatnie, łatwo i szybko tylu informacji na raz
- Finansowanie „na krawędzi” – ale zachowana pełna niezależność
- Reklamy i neutralność + wolność edytowania – tego się nie da razem uzgodnić...

Licencja

Copyright (2007): Tomasz Ganicz

Ja, twórca tej pracy, niniejszym udostępniam ją na poniższej licencji:

Udziela się zgody na kopiowanie, dystrybucję i/lub modyfikację tej grafiki na warunkach licencji [GNU Free Documentation License](#) w wersji 1.2 lub nowszej, opublikowanej przez [Free Software Foundation](#). Kopia tekstu licencji umieszczona została pod hasłem [GFDL](#). Dostępne jest również jej [polskie tłumaczenie](#).

Ja, twórca tej pracy, niniejszym udostępniam ją na poniższej licencji:

Ten plik udostępniony jest na licencji [Creative Commons Attribution ShareAlike 2.5](#).